

Bruksela, 13 czerwca 2025 r.
(OR. en)

10274/25
ADD 7

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0163 (NLE)

AELE 52
CH 18
MI 395
ESPACE 47

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	13 czerwca 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2025) 308 annex
Dotyczy:	ZAŁĄCZNIK do wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie podpisania, w imieniu Unii Europejskiej, szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską oraz w sprawie tymczasowego stosowania umowy w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 308 - Annex 7.

Zał.: COM(2025) 308 annex

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.6.2025 r.
COM(2025) 308 final

ANNEX 7

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego decyzji Rady

w sprawie podpisania, w imieniu Unii Europejskiej, szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską oraz w sprawie tymczasowego stosowania umowy w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego

UMOWA
MIĘDZY UNIĄ EUROPEJSKĄ
A KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ
W SPRAWIE ZDROWIA

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „Unią”,

oraz

KONFEDERACJA SZWAJCARSKA, zwana dalej „Szwajcarią”,

zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

PRAGNĄC rozwijać współpracę na rzecz zdrowia ludności Umawiających się Stron,
w szczególności w celu przygotowania się na poważne transgraniczne zagrożenia zdrowia
i reagowania na nie,

MAJĄC NA UWADZE, że zagrożenia dla zdrowia rozprzestrzeniają się poza granice krajowe
państw członkowskich Unii, a kilka z nich dzieli granice ze Szwajcarią, oraz że znaczna liczba osób
codziennie przekracza te wspólne granice, a także to, że lepsza wymiana wiedzy fachowej
w dziedzinie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia będzie w związku z tym przedmiotem
wspólnego zainteresowania,

ZDECYDOWANE jak najskuteczniej reagować na poważne transgraniczne zagrożenia zdrowia,
w tym poprzez wymianę informacji za pośrednictwem wspólnych systemów i wzajemnych
zdolności nadzoru epidemiologicznego,

MAJĄC NA UWADZE, że udział Szwajcarii w organach, agencjach i strukturach Unii
zajmujących się zapobieganiem chorobom i ich zwalczaniem, a także w sieciach nadzoru
i ostrzegania oraz stosowanie przez nią podobnych mechanizmów gotowości i reagowania w celu
zapobiegania poważnym transgranicznym zagrożeniom zdrowia i ich kontroli poprawi poziom
ochrony zdrowia ludności Umawiających się Stron,

UZNAJĄC, że umowa dwustronna w sprawie zdrowia zawarta między Umawiającymi się Stronami powinna stanowić jasną i solidną podstawę prawną współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa zdrowotnego,

MAJĄC NA UWADZE, że Unia ustanowiła mechanizmy i struktury koordynacji zapobiegania, gotowości i reagowania w obszarze poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz że udział Szwajcarii w tych mechanizmach i strukturach mógłby przynieść obu Umawiającym się Stronom korzyści,

UZNAJĄC, że wspieranie wymiany wiedzy fachowej między Umawiającymi się Stronami, w tym poprzez oddelegowanie, jest korzystne dla obu stron,

MAJĄC NA UWADZE, że ustanowiono podstawę prawną uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii, w tym w Programie UE dla zdrowia, oraz UZNAJĄC, jak ważne jest promowanie współpracy między Umawiającymi się Stronami w kwestiach związanych ze zdrowiem objętych niniejszą Umową oraz Umową między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii,

PODZIELAJĄC ogólne cele Programu UE dla zdrowia, MAJĄC NA UWADZE wspólne cele, wartości oraz silne powiązania Umawiających się Stron w dziedzinie zdrowia,

UZNAJĄC wspólne pragnienie Umawiających się Stron, aby dalej rozwijać, wzmacniać, pobudzać i rozszerzać wzajemne stosunki i współpracę,

MAJĄC NA UWADZE, że ściślejsza współpraca w dziedzinie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uczestnictwo Szwajcarii w Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób („Centrum”) zwiększą poziom ochrony zdrowia ludności Umawiających się Stron oraz że uczestnictwo Szwajcarii w Centrum powinno obejmować wkład finansowy, który należy ustalić dla każdego okresu programowania,

GOTOWE rozważyć możliwość rozszerzenia współpracy na inne kwestie związane ze zdrowiem w przyszłości,

ZDECYDOWANE zacieśnić współpracę między Umawiającymi się Stronami w obszarach regulowanych niniejszą Umową na podstawie tych samych przepisów, które mają zastosowanie w Unii, przy jednoczesnym zachowaniu swojej niezależności i niezależności swoich instytucji oraz, w odniesieniu do Szwajcarii, przy poszanowaniu zasad wynikających z demokracji bezpośredniej i federalizmu,

UZNAJĄC, że niniejsza Umowa nie stanowi umowy w tych obszarach rynku wewnętrznego Unii, których Szwajcaria jest uczestnikiem,

MAJĄC NA UWADZE, że właściwe jest jednak analogiczne zastosowanie do niniejszej Umowy szczególnych zasad dotyczących postanowień instytucjonalnych wspólnych dla umów, które zostały lub mają zostać zawarte w tych obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem,

POTWIERDZAJĄC, że szwajcarski Federalny Sąd Najwyższy i wszystkie inne sądy szwajcarskie, a także sądy państw członkowskich i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zachowują kompetencje w zakresie dokonywania wykładni niniejszej Umowy w indywidualnych przypadkach,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

ROZDZIAŁ 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

ARTYKUŁ 1

Cel

Celem niniejszej Umowy jest zacieśnienie współpracy między Umawiającymi się Stronami, aby:

- a) chronić i poprawić zdrowie ludności państw członkowskich Unii i Szwajcarii;
- b) zwalczać epidemie poprzez wspieranie badań nad ich przyczynami, sposobami ich rozprzestrzeniania się oraz zapobiegania im, jak również poprzez szerzenie wiedzy na temat zdrowia i rozwijanie kompetencji zdrowotnych;
- c) zadbać o stale wysoki poziom nadzoru nad poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowia na terytoriach Umawiających się Stron, a także koordynować systemy ostrzegania i reagowanie na takie zagrożenia.

ARTYKUŁ 2

Zakres

Umawiające się Strony zacieśniają i rozwijają współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa zdrowotnego. Zakres tej współpracy ogranicza się do następujących obszarów:

- mechanizmy bezpieczeństwa zdrowotnego dotyczące poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia,
- Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (zwane dalej „Centrum”).

ARTYKUŁ 3

Współpraca

Umawiające się Strony współpracują, wymieniają się informacjami i koordynują swoje strategie w odniesieniu do poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia za pośrednictwem mechanizmów i struktur określonych w aktach prawnych Unii wymienionych w załączniku I, w szczególności unijnych sieci nadzoru i ostrzegania oraz mechanizmów gotowości i reagowania, w celu zapobiegania chorobom zakaźnym i ich kontroli. Umawiające się Strony zacieśniają ogólną współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa zdrowotnego, w tym nadzoru epidemiologicznego, w celu zwiększenia gotowości i skuteczniejszego reagowania na sytuacje nadzwyczajne.

ROZDZIAŁ 2

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

ARTYKUŁ 4

Treść ogólna

Przy uwzględnieniu zasad prawa międzynarodowego, w celu zagwarantowania Umawiającym się Stronom pewności prawa w odniesieniu do współpracy określonej w niniejszej Umowie, w niniejszym rozdziale ustanawia się rozwiązania instytucjonalne analogiczne do tych, które są wspólne dla umów dwustronnych, które zostały lub mają zostać zawarte w tych obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, bez zmiany zakresu niniejszej Umowy, w szczególności:

- a) procedurę dostosowania niniejszej Umowy do aktów prawnych Unii mających znaczenie dla Umowy;
- b) jednolitą interpretację i jednolite stosowanie niniejszej Umowy i aktów prawnych Unii, do których odsyła załącznik I;
- c) nadzór nad stosowaniem niniejszej Umowy i stosowanie niniejszej Umowy; oraz
- d) sposób rozstrzygania sporów w kontekście niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 5

Udział w sporządzaniu aktów prawnych Unii („kształtowanie decyzji”)

1. Sporządzając wniosek dotyczący aktu prawnego Unii zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanym dalej „TFUE”) w obszarze objętym niniejszą Umową, Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”) informuje o tym Szwajcarię i nieformalnie konsultuje się z ekspertami ze Szwajcarii w taki sam sposób, w jaki zwraca się o opinię ekspertów z państw członkowskich Unii w zakresie opracowywania wniosków.

Na wniosek jednej Umawiającej się Strony wstępna wymiana poglądów ma miejsce na forum Wspólnego Komitetu.

Umawiające się Strony przeprowadzają ponownie konsultacje na wniosek którejkolwiek z nich na forum Wspólnego Komitetu w ważnych momentach etapu poprzedzającego przyjęcie aktu prawnego przez Unię, w ramach ciągłego procesu informowania i konsultacji.

2. Przygotowując, zgodnie z TFUE, akty delegowane dotyczące aktów podstawowych prawa Unii w dziedzinie objętej niniejszą Umową, Komisja zapewnia, aby Szwajcaria miała jak najszerszy udział w przygotowywaniu projektów, i konsultuje się z ekspertami ze Szwajcarii na tej samej podstawie, na jakiej konsultuje się z ekspertami z państw członkowskich Unii.

3. Przygotowując, zgodnie z TFUE, akty wykonawcze dotyczące aktów podstawowych prawa Unii w dziedzinie objętej niniejszą Umową, Komisja zapewnia, aby Szwajcaria miała jak najszerszy udział w przygotowaniu projektów, które mają zostać następnie przedłożone komitetom wspierającym Komisję w wykonywaniu jej uprawnień wykonawczych, oraz konsultuje się z ekspertami ze Szwajcarii na tej samej podstawie, na jakiej konsultuje się z ekspertami z państw członkowskich Unii.

4. Eksperti ze Szwajcarii uczestniczą w pracach komitetów, które to prace nie są objęte ust. 2 i 3, jeżeli jest to konieczne do prawidłowego funkcjonowania niniejszej Umowy. Wspólny Komitet sporządza i aktualizuje wykaz tych komitetów oraz, w stosownych przypadkach, innych komitetów o podobnych cechach.

5. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do aktów prawnych Unii ani ich przepisów objętych zakresem wyjątku, o którym mowa w art. 6 ust. 5.

ARTYKUŁ 6

Włączenie aktów prawnych Unii do Umowy

1. W celu zagwarantowania pewności i jednolitości prawa w odniesieniu do współpracy określonej w niniejszej Umowie, Szwajcaria i Unia zapewniają, aby akty prawne Unii przyjęte w dziedzinie objętej niniejszą Umową włączono do niniejszej Umowy jak najszybciej po ich przyjęciu.

2. Akty prawne Unii włączone do niniejszej Umowy zgodnie z ust. 4 stają się, poprzez ich włączenie do niniejszej Umowy, częścią porządku prawnego Szwajcarii, z zastrzeżeniem, w zależności od przypadku, dostosowań, o których zdecydował Wspólny Komitet.

3. Przyjmując akt prawny w dziedzinie objętej niniejszą Umową, Unia jak najszybciej informuje o tym Szwajcarię za pośrednictwem Wspólnego Komitetu. Na wniosek jednej z Umawiających się Stron Wspólny Komitet przeprowadza wymianę poglądów na ten temat.

4. Działając zgodnie z ust. 1, Wspólny Komitet niezwłocznie przyjmuje decyzję w sprawie zmiany załącznika I do niniejszej Umowy, w tym niezbędnych dostosowań.
5. Obowiązek określony w ust. 1 nie ma zastosowania do aktów prawnych Unii ani ich przepisów wchodzących w zakres wyjątku. Niniejsza Umowa nie zawiera wyjątku.
6. Z zastrzeżeniem art. 7 decyzje Wspólnego Komitetu na podstawie ust. 4 wchodzi w życie niezwłocznie, ale w żadnym wypadku nie wcześniej niż w dniu, w którym odpowiedni akt prawny Unii zacznie mieć zastosowanie w Unii.
7. Umawiające się Strony współpracują w dobrej wierze w trakcie całej procedury określonej w niniejszym artykule w celu ułatwienia podejmowania decyzji.

ARTYKUŁ 7

Wypełnianie zobowiązań konstytucyjnych przez Szwajcarię

1. Podczas wymiany poglądów, o której mowa w art. 6 ust. 3, Szwajcaria informuje Unię, czy Szwajcaria musi wypełnić swoje zobowiązania konstytucyjne, aby decyzja, o której mowa w art. 6 ust. 4 stała się wiążąca.
2. W przypadku gdy Szwajcaria musi wypełnić swoje zobowiązania konstytucyjne, aby decyzja, o której mowa w art. 6 ust. 4 stała się wiążąca, termin na ich wypełnienie wynosi maksymalnie dwa lata od daty przekazania informacji, o której mowa w ust. 1, z wyjątkiem wszczęcia procedury referendum, w którym to przypadku termin ten przedłuża się o jeden rok.

3. Do czasu poinformowania przez Szwajcarię, że wypełniła ona swoje zobowiązania konstytucyjne, Umawiające się Strony stosują tymczasowo decyzję, o której mowa w art. 6 ust. 4, chyba że Szwajcaria poinformuje Unię, że tymczasowe stosowanie decyzji nie jest możliwe, i przedstawi uzasadnienie. W żadnym wypadku tymczasowe stosowanie nie może nastąpić wcześniej niż w dniu, w którym odpowiedni akt prawny Unii zacznie mieć zastosowanie w Unii.
4. Szwajcaria niezwłocznie powiadamia Unię za pośrednictwem Wspólnego Komitetu po wypełnieniu zobowiązań konstytucyjnych, o których mowa w ust. 1.
5. Decyzja wchodzi w życie z dniem doręczenia powiadomienia, o którym mowa w ust. 4, ale w żadnym wypadku nie wcześniej niż w dniu, w którym odpowiedni akt prawny Unii zacznie mieć zastosowanie w Unii.

ARTYKUŁ 8

Odniesienia do terytoriów

Ilekoć akty prawne Unii włączone do niniejszej Umowy zawierają odniesienia do terytorium „Unii Europejskiej” lub „Unii”, odniesienia te rozumie się do celów niniejszej Umowy jako odniesienia do terytoriów, o których mowa w art. 20.

ARTYKUŁ 9

Odniesienia do obywateli państw członkowskich Unii

Ilekoć akty prawne Unii włączone do niniejszej Umowy zawierają odniesienia do obywateli państw członkowskich Unii, odniesienia te rozumie się do celów niniejszej Umowy jako odniesienia do obywateli państw członkowskich Unii i Szwajcarii.

ARTYKUŁ 10

Wejście w życie i wdrożenie aktów prawnych Unii

Przepisy aktów prawnych Unii włączonych do niniejszej Umowy dotyczące wejścia w życie lub wdrożenia tych aktów nie są istotne z punktu widzenia celów niniejszej Umowy.

Terminy oraz daty wprowadzenia w życie i wykonania przez Szwajcarię decyzji włączających akty prawne Unii do niniejszej Umowy wynikają z art. 6 ust. 6 i art. 7 ust. 5, a także z przepisów przejściowych.

ARTYKUŁ 11

Adresaci aktów prawnych Unii

Przepisy aktów prawnych Unii włączonych do niniejszej Umowy wskazujące, że przepisy te są skierowane do państw członkowskich Unii, nie są istotne z punktu widzenia celów niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 12

Zasada jednolitej interpretacji

1. Aby osiągnąć cel określony w art. 4, zgodnie z zasadami międzynarodowego prawa publicznego, niniejsza Umowa oraz akty prawne Unii, do których odsyła Umowa, są jednolicie interpretowane i stosowane w obszarach objętych niniejszą Umową.
2. Akty prawne Unii, do których odsyła załącznik I, oraz postanowienia niniejszej Umowy – w zakresie, w jakim ich stosowanie obejmuje pojęcia prawa Unii – interpretuje i stosuje się zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zarówno przed podpisaniem niniejszej Umowy, jak i po jej podpisaniu.

ARTYKUŁ 13

Zasada skutecznego i harmonijnego stosowania

1. Komisja i właściwe organy Szwajcarii współpracują i pomagają sobie nawzajem w zapewnianiu nadzoru nad stosowaniem niniejszej Umowy. Mogą wymieniać informacje na temat działań nadzoru nad stosowaniem niniejszej Umowy. Mogą wymieniać poglądy i omawiać kwestie będące przedmiotem wspólnego zainteresowania.

2. Każda z Umawiających się Stron wprowadza odpowiednie środki, aby zadbać o skuteczne i harmonijne stosowanie niniejszej Umowy na swoim terytorium.
3. Nadzór nad stosowaniem niniejszej Umowy jest sprawowany wspólnie przez Umawiające się Strony w ramach Wspólnego Komitetu. Jeżeli Komisja lub właściwe organy Szwajcarii dowiadują się o przypadku nieprawidłowego zastosowania Umowy, sprawę można przekazać Wspólnemu Komitetowi w celu znalezienia możliwego do przyjęcia rozwiązania.
4. Komisja i właściwe organy Szwajcarii, odpowiednio, monitorują stosowanie niniejszej Umowy przez drugą Umawiającą się Stronę. Zastosowanie ma procedura przewidziana w art. 15.

ARTYKUŁ 14

Zasada wyłączności

Umawiające się Strony zobowiązują się nie poddawać procedurze rozstrzygania innej niż przewidziana w niniejszej Umowie sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej Umowy i aktów prawnych Unii, do których odsyła załącznik I, lub, w stosownych przypadkach, zgodności z niniejszą Umową decyzji przyjętej przez Komisję na podstawie niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 15

Procedura w przypadku trudności z interpretacją lub stosowaniem Umowy

1. W przypadku trudności z interpretacją lub stosowaniem niniejszej Umowy lub aktu prawnego Unii, do którego odsyła załącznik I, Umawiające się Strony konsultują się na forum Wspólnego Komitetu w celu znalezienia rozwiązania akceptowalnego przez obie Strony. W tym celu Wspólny Komitet otrzymuje wszelkie istotne informacje umożliwiające szczegółowe zbadanie sytuacji. Wspólny Komitet rozważa wszystkie możliwości pozwalające na dalszą właściwą realizację niniejszej Umowy.
2. Jeżeli Wspólny Komitet nie jest w stanie znaleźć rozwiązania trudności, o której mowa w ust. 1, w terminie trzech miesięcy od daty przedstawienia mu tej trudności, każda z Umawiających się Stron może zwrócić się do sądu arbitrażowego o rozstrzygnięcie sporu zgodnie z zasadami określonymi w protokole dotyczącym sądu arbitrażowego.
3. Jeżeli w sporze podniesiono kwestię dotyczącą interpretacji lub stosowania postanowienia, o którym mowa w art. 12 ust. 2, oraz jeżeli interpretacja tego postanowienia ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu i jest do tego niezbędna, sąd arbitrażowy zwraca się z odpowiednim pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Jeżeli w sporze podniesiono kwestię dotyczącą interpretacji lub stosowania postanowienia, które wchodzi w zakres wyjątku od obowiązku dynamicznego dostosowania, o którym mowa w art. 6 ust. 5, oraz jeżeli spór nie wiąże się z interpretacją lub stosowaniem pojęć prawa Unii, sąd arbitrażowy rozstrzyga spór bez zwracania się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

4. W przypadku gdy sąd arbitrażowy kieruje pytanie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zgodnie z ust. 3:

- a) orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest wiążące dla sądu arbitrażowego; oraz
- b) Szwajcaria korzysta odpowiednio z tych samych praw co państwa członkowskie i instytucje Unii oraz podlega odpowiednio tym samym procedurom przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

5. Każda z Umawiających się Stron wprowadza wszelkie niezbędne środki, aby wykonać w dobrej wierze orzeczenie sądu arbitrażowego. Umawiająca się Strona, co do której sąd arbitrażowy uznał, że nie zastosowała się do niniejszej Umowy, informuje drugą Umawiającą się Stronę, za pośrednictwem Wspólnego Komitetu, o środkach przyjętych w celu wykonania orzeczenia sądu arbitrażowego.

ARTYKUŁ 16

Środki wyrównawcze

1. Jeżeli Umawiająca się Strona, co do której sąd arbitrażowy uznał, że nie zastosowała się do niniejszej Umowy, nie poinformuje drugiej Umawiającej się Strony, w rozsądnym terminie wyznaczonym zgodnie z art. IV.2 ust. 6 protokołu dotyczącego sądu arbitrażowego, o środkach wprowadzonych w celu wykonania orzeczenia sądu arbitrażowego lub jeżeli druga Umawiająca się Strona uważa, że środki, o wprowadzeniu których powiadomiono, nie są zgodne z orzeczeniem sądu arbitrażowego, ta druga Umawiająca się Strona może zastosować proporcjonalne środki wyrównawcze w celu zaradzenia potencjalnej nierównowadze. Środki wyrównawcze można przyjąć wyłącznie w ramach niniejszej Umowy lub zgodnie z art. 19 ust. 1 lit. c) i art. 20 ust. 4 Umowy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii, sporządzonej w... dnia..., zwanej dalej „Umową w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii”, w odniesieniu do uczestnictwa Szwajcarii w Programie działań Unii w dziedzinie zdrowia¹. Umawiająca się Strona, która przyjmuje środki wyrównawcze, powiadamia Umawiającą się Stronę, co do której sąd arbitrażowy uznał, że nie zastosowała się do niniejszej Umowy, o środkach wyrównawczych, które określa się w powiadomieniu. Takie środki wyrównawcze stają się skuteczne trzy miesiące od daty powiadomienia.

¹ W okresie 2021–2027 jest to Program UE dla zdrowia ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/522 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia („Program UE dla zdrowia”) na lata 2021–2027 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 282/2014 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 1).

2. Jeżeli w terminie jednego miesiąca od daty powiadomienia o planowanych środkach wyrównawczych Wspólny Komitet nie podejmie decyzji o zawieszeniu, zmianie lub unieważnieniu tych środków wyrównawczych, każda z Umawiających się Stron może poddać kwestię proporcjonalności tych środków wyrównawczych arbitrażowi, zgodnie z protokołem w sprawie sądu arbitrażowego.
3. Sąd arbitrażowy wydaje orzeczenie w terminach określonych w art. III.8 ust. 4 protokołu dotyczącego sądu arbitrażowego.
4. Środki wyrównawcze nie mają mocy wstecznej. W szczególności osoby fizyczne i podmioty gospodarcze zachowują prawa i obowiązki nabyte przed wejściem w życie środków wyrównawczych.

ARTYKUŁ 17

Współpraca między jurysdykcjami

1. W celu promowania jednolitej interpretacji szwajcarski Federalny Sąd Najwyższy i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uzgadniają prowadzenie dialogu i jego zasady.
2. Szwajcaria ma prawo złożyć do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej pisma procesowe lub uwagi na piśmie, w przypadku gdy sąd państwa członkowskiego Unii kieruje pytanie dotyczące interpretacji niniejszej Umowy lub przepisu aktu prawnego Unii, do którego odsyła załącznik I, do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

ARTYKUŁ 18

Wykonanie

1. Umawiające się Strony wprowadzają wszelkie właściwe środki, ogólne lub szczególne, w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy i powstrzymują się od wszelkich działań, które mogłyby zagrozić osiągnięciu celu Umowy.
2. Umawiające się Strony wprowadzają wszelkie środki niezbędne do zagwarantowania zamierzonego rezultatu aktów prawnych Unii, do których odsyła załącznik I, oraz powstrzymują się od wszelkich działań, które mogłyby zagrozić osiągnięciu celów tych aktów.

ARTYKUŁ 19

Wspólny Komitet

1. Niniejszym ustanawia się Wspólny Komitet.

Wspólny Komitet jest złożony z przedstawicieli Umawiających się Stron.

2. Wspólnemu Komitetowi współprzewodniczą przedstawiciel Unii Europejskiej i przedstawiciel Szwajcarii.
3. Wspólny Komitet:
 - a) dba o właściwe funkcjonowanie niniejszej Umowy, skuteczne zarządzanie nią oraz jej stosowanie;

- b) może wymieniać informacje i konsultować się w kwestiach związanych z niniejszą Umową i w związanych z nią kwestiach finansowych;
- c) stanowi forum wzajemnych konsultacji i stałej wymiany informacji między Umawiającymi się Stronami, w szczególności w celu znalezienia rozwiązania wszelkich trudności związanych z interpretacją lub stosowaniem niniejszej Umowy lub aktu prawnego Unii, do którego odsyła załącznik I, zgodnie z art. 15;
- d) we współpracy ze Wspólnym Komitetem ustanowionym na mocy Umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii („Wspólny Komitet ds. uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii”) dba o właściwe funkcjonowanie i sprawny przebieg uczestnictwa Szwajcarii w Programie działań Unii w dziedzinie zdrowia, wyłącznie w odniesieniu do kwestii objętych niniejszą Umową; w tym celu Wspólny Komitet informuje Wspólny Komitet ds. uczestnictwa w programach Unii, jeżeli:
 - (i) należy przyjąć nowy protokół do Umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii dotyczący Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia;
 - (ii) protokół należy zmienić z powodu zmian w zakresie stosowania niniejszej Umowy;
 - (iii) porządek obrad posiedzeń obejmuje kwestie związane z tym programem;
- e) formułuje zalecenia dla Umawiających się Stron w sprawach dotyczących niniejszej Umowy;
- f) przyjmuje decyzje w przypadkach przewidzianych w niniejszej Umowie;

g) w przypadku zmiany art. 1–6, 10–15, 17 lub 18 protokołu nr 7 w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (zwanego dalej „protokołem (nr 7)”), załączonego do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Wspólny Komitet odpowiednio zmienia dodatek; oraz

h) wykonuje wszelkie inne kompetencje przyznane mu w niniejszej Umowie.

4. Wspólny Komitet podejmuje decyzje na zasadzie konsensusu.

Decyzje te są wiążące dla Umawiających się Stron, które wdrażają wszystkie niezbędne środki w celu wykonania tych decyzji.

5. Posiedzenia Wspólnego Komitetu odbywają się przynajmniej raz do roku, na przemian w Brukseli i w Bernie, chyba że współprzewodniczący postanowią inaczej. Komitet zbiera się również na wniosek jednej z Umawiających się Stron. Współprzewodniczący mogą uzgodnić zorganizowanie posiedzenia w formie wideokonferencji lub telekonferencji.

6. Wspólny Komitet uchwała na pierwszym posiedzeniu swój regulamin i w razie potrzeby go aktualizuje.

7. Wspólny Komitet może podejmować decyzje w sprawie utworzenia grupy roboczej lub grupy ekspertów, która może wspierać go w wypełnianiu obowiązków.

ROZDZIAŁ 3

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

ARTYKUŁ 20

Zakres terytorialny

Niniejszą Umowę stosuje się, z jednej strony, do terytorium, do którego mają zastosowanie Traktat o Unii Europejskiej i TFUE, na warunkach określonych w tych traktatach, oraz, z drugiej strony, do terytorium Szwajcarii.

ARTYKUŁ 21

Przegląd

1. Umawiające się Strony regularnie dokonują przeglądu funkcjonowania niniejszej Umowy w ramach Wspólnego Komitetu i mogą rozważyć jej zmianę, tak aby zacieśnić współpracę lub poszerzyć ją na inne kwestie związane ze zdrowiem.
2. W przypadku pojawienia się takich potencjalnych rozważań Umawiające się Strony mogą zgodnie z odpowiednimi procedurami wewnętrznymi rozpocząć negocjacje w sprawie zmiany Umowy.
3. Wyniki wszelkich negocjacji są ratyfikowane lub zatwierdzane przez Umawiające się Strony zgodnie z odpowiednimi procedurami wewnętrznymi.

ARTYKUŁ 22

Tajemnica zawodowa

Przedstawiciele, eksperci i inni pracownicy Umawiających się Stron są zobowiązani, nawet po zaprzestaniu pełnienia swoich funkcji, do nieujawniania informacji uzyskanych w ramach niniejszej Umowy, które są objęte tajemnicą zawodową.

ARTYKUŁ 23

Informacje niejawne i szczególnie chronione informacje jawne

1. Żadnego z postanowień niniejszej Umowy nie interpretuje się jako wymagającego od Umawiającej się Strony udostępnienia informacji niejawnych.
2. Informacje niejawne lub materiały niejawne przekazywane lub wymieniane między Umawiającymi się Stronami na mocy niniejszej Umowy są przetwarzane i chronione zgodnie z Umową między Konfederacją Szwajcarską a Unią Europejską w sprawie procedur bezpieczeństwa przy wymianie informacji niejawnych, sporządzoną w Brukseli dnia 28 kwietnia 2008 r., oraz wszelkimi wdrażającymi ją uzgodnieniami dotyczącymi bezpieczeństwa.
3. Wspólny Komitet przyjmuje, w drodze decyzji, instrukcje postępowania w celu zapewnienia ochrony szczególnie chronionych informacji jawnych wymienianych między Umawiającymi się Stronami.

ARTYKUŁ 24

Załączniki, dodatki i protokoły

Załączniki, dodatki i protokoły do niniejszej Umowy stanowią jej integralną część.

ARTYKUŁ 25

Wkład finansowy

1. Szwajcaria wnosi wkład w finansowanie działań agencji Unii, systemów informacyjnych i innych działań wymienionych w art. 1 załącznika II, do których ma dostęp, zgodnie z niniejszym artykułem i załącznikiem II.

Wspólny Komitet może podjąć decyzję o zmianie załącznika II.

2. Unia może w dowolnym momencie zawiesić uczestnictwo Szwajcarii w działaniach, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli Szwajcaria nie dotrzymuje terminu płatności zgodnie z warunkami płatności określonymi w art. 2 załącznika II.

W przypadku niedotrzymania przez Szwajcarię terminu płatności Unia wysyła Szwajcarii oficjalne wezwanie do zapłaty. W przypadku braku uregulowania pełnej płatności w terminie 30 dni od daty otrzymania takiego oficjalnego wezwania do zapłaty przez Szwajcarię Unia może zawiesić uczestnictwo Szwajcarii w danym działaniu.

3. Wkład finansowy ma formę łącznej kwoty:

- a) wkładu operacyjnego; oraz
- b) opłaty z tytułu uczestnictwa.

4. Wkład finansowy ma formę rocznego wkładu finansowego i jest wymagalny w terminach określonych w wezwaniach do wpłaty środków wystawianych przez Komisję.

5. Wkład operacyjny opiera się na kluczu do ustalenia wkładu określonym jako stosunek produktu krajowego brutto (zwanego dalej „PKB”) Szwajcarii w cenach rynkowych do PKB Unii w cenach rynkowych. W tym celu za dane liczbowe dotyczące PKB w cenach rynkowych Umawiających się Stron uznaje się ostatnie dane dostępne na dzień 1 stycznia roku, w którym dokonywana jest roczna płatność, zgodnie z ustaleniami Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej (EUROSTAT), z należyтым uwzględnieniem Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie współpracy w dziedzinie statystyki, sporządzonej w Luksemburgu w dniu 26 października 2004 r. Jeśli Umowa przestanie obowiązywać, za PKB Szwajcarii uznaje się wartość określoną na podstawie danych dostarczonych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

6. Wkład operacyjny dla każdej agencji Unii oblicza się poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu do jej rocznego uchwalonego budżetu ujętego w odpowiednich pozycjach w budżecie na dany rok, z uwzględnieniem dla każdej agencji wszelkich skorygowanych wkładów operacyjnych określonych w art. 1 załącznika II. Wkład operacyjny na systemy informacyjne i inne działania oblicza się poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu do odpowiedniego budżetu na dany rok, jak określono w dokumentach wykonawczych do budżetu (takich jak programy prac lub umowy).

Wszystkie kwoty referencyjne opierają się na środkach na zobowiązania.

7. Roczna opłata z tytułu uczestnictwa wynosi 4 % rocznego wkładu operacyjnego obliczonego zgodnie z ust. 5 i 6.
8. Komisja przekazuje Szwajcarii odpowiednie informacje dotyczące obliczania jej wkładu finansowego. Informacje te przekazuje się z należyтым uwzględnieniem przepisów Unii dotyczących poufności i ochrony danych.
9. Wszystkie wkłady finansowe Szwajcarii lub płatności ze strony Unii oraz obliczenia kwot należnych lub kwot otrzymywanych dokonywane są w euro.
10. Jeżeli wejście w życie niniejszej Umowy nie zbiega się z początkiem roku kalendarzowego, wkład operacyjny Szwajcarii na dany rok podlega dostosowaniu zgodnie z metodyką i warunkami płatności określonymi w art. 4 załącznika II.
11. Szczegółowe postanowienia dotyczące wprowadzenia w życie niniejszego artykułu są zawarte w załączniku II.
12. Trzy lata po wejściu w życie niniejszej Umowy, a następnie co trzy lata Wspólny Komitet dokonuje przeglądu warunków uczestnictwa Szwajcarii określonych w art. 1 załącznika II i, w stosownych przypadkach, dostosowuje je.

ARTYKUŁ 26

Wejście w życie

1. Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji lub zatwierdzeniu przez Umawiające się Strony zgodnie z ich własnymi procedurami. Umawiające się Strony powiadamiają się nawzajem o zakończeniu wewnętrznych procedur niezbędnych do wejścia w życie niniejszej Umowy.
2. Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu ostatniego powiadomienia dotyczącego instrumentów wymienionych poniżej:
 - a) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
 - b) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
 - c) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
 - d) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;

- e) Protokół dotyczący pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
- f) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
- g) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
- h) Protokół dotyczący pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
- i) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi;
- j) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;
- k) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;
- l) Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej;

- m) Umowa między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii;
- n) Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego.

ARTYKUŁ 27

Wypowiedzenie

1. Każda z Umawiających się Stron może wypowiedzieć niniejszą Umowę, powiadamiając o tym drugą Umawiającą się Stronę.
2. Niniejsza Umowa przestaje obowiązywać sześć miesięcy po otrzymaniu powiadomienia, o którym mowa w ust. 1.
3. W przypadku gdy niniejsza Umowa przestaje obowiązywać, osoby fizyczne i podmioty gospodarcze zachowują prawa i obowiązki, które nabyły na mocy niniejszej Umowy przed datą jej wygaśnięcia. Umawiające się Strony ustalają, za wzajemnym porozumieniem, jakie działania należy podjąć w odniesieniu do praw, których proces nabywania trwa.

Sporządzono w [...] w dniu [...] r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w językach angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim oraz włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są jednakowo autentyczne.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie do tego celu upoważnieni, złożyli swoje podpisy pod niniejszą Umową.

(Podpisy we wszystkich 24 językach UE: „W imieniu Unii Europejskiej” i „W imieniu Konfederacji Szwajcarskiej”)

AKTY PRAWNE UNII
WŁĄCZONE ZGODNIE Z
ART. 6 UMOWY

O ile dostosowania techniczne nie stanowią inaczej, prawa i obowiązki przewidziane dla państw członkowskich Unii w aktach prawnych Unii włączonych do niniejszego załącznika rozumie się jako prawa i obowiązki przewidziane dla Szwajcarii. Ma to zastosowanie przy pełnym poszanowaniu postanowień instytucjonalnych zawartych w rozdziale 2 niniejszej Umowy.

Poważne transgraniczne zagrożenie zdrowia

1. 32022 R 2371 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylecia decyzji nr 1082/2013/UE (Dz.U. UE L 314 z 6.12.2022, s. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>).

Do celów niniejszej Umowy przepisy rozporządzenia (UE) 2022/2371 odczytuje się z uwzględnieniem następujących dostosowań:

- a) Szwajcaria w pełni uczestniczy w Komitecie ds. Bezpieczeństwa Zdrowia i ma w nim takie same prawa i obowiązki jak państwa członkowskie Unii, z wyjątkiem prawa głosu;

- b) Szwajcaria jest pełnoprawnym użytkownikiem systemu wczesnego ostrzegania i reagowania (EWRS), ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2022/2371;
- c) Szwajcaria będzie stosować definicję zawartą w art. 3 pkt 10 rozporządzenia (UE) 2022/2371 wyłącznie do celów wykonania niniejszej Umowy;
- d) Szwajcaria przekazuje sprawozdania, o których mowa w art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2022/2371, w tym samym terminie, w którym jest to wymagane od państw członkowskich Unii na mocy tego artykułu, ale w żadnym wypadku nie wcześniej niż rok po wejściu w życie niniejszej Umowy. Szwajcaria przekazuje swoje sprawozdanie za pośrednictwem EWRS;
- e) w art. 7 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2022/2371 skreśla się słowa „jako informacje niejawne Unii Europejskiej”. Zdanie drugie w odniesieniu do Szwajcarii rozumie się w następujący sposób: „Te krajowe przepisy bezpieczeństwa zapewniają stopień ochrony informacji niejawnych zgodny z Umową między Konfederacją Szwajcarską a Unią Europejską w sprawie procedur bezpieczeństwa przy wymianie informacji niejawnych i z zawartymi w niej uzgodnieniami dotyczącymi bezpieczeństwa”;
- f) do celów niniejszej Umowy uczestnictwo w procedurze wspólnego udzielenia zamówień, o którym mowa w art. 12 ust. 3 lit. a) rozporządzenia (UE) 2022/2371, jest również otwarte dla Szwajcarii;
- g) art. 12 ust. 4 lit. a), b), c), e) i f) rozporządzenia (UE) 2022/2371 nie stosuje się do Szwajcarii;

- h) art. 23 rozporządzenia (UE) 2022/2371 nie ma wpływu na kompetencje Szwajcarii w zakresie uznawania i zakończenia stanów zagrożenia zdrowia publicznego na szczeblu krajowym;
 - i) art. 25 lit. a) i b) rozporządzenia (UE) 2022/2371 nie stosuje się do Szwajcarii;
 - j) odesłanie do rozporządzenia (UE) 2016/679 i dyrektywy 2002/58/WE w art. 27 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2022/2371 rozumie się w odniesieniu do Szwajcarii jako odesłanie do właściwego ustawodawstwa krajowego.
- 2. 32023 R 1808 Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/1808 z dnia 21 września 2023 r. ustanawiające wzór na potrzeby przekazywania informacji na temat planowania zapobiegania, gotowości i reagowania w odniesieniu do poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 (Dz.U. UE L 234 z 22.9.2023, s. 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1808/oj).
 - 3. 32024 R 0892 Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2024/892 z dnia 22 marca 2024 r. wyznaczające laboratoria referencyjne Unii Europejskiej w niektórych szczegółowych dziedzinach zdrowia publicznego (Dz.U. UE L, 2024/892, 25.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/892/oj).
 - 4. 32024 R 1232 Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2024/1232 z dnia 5 marca 2024 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 w odniesieniu do ocen stanu realizacji krajowych planów zapobiegania, gotowości i reagowania oraz ich związku z unijnym planem zapobiegania, gotowości i reagowania (Dz.U. UE L, 2024/1232, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1232/oj).

5. 32024 R 2959 Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2024/2959 z dnia 29 listopada 2024 r. wyznaczające laboratoria referencyjne Unii Europejskiej w zakresie zdrowia publicznego ds. bakterii przenoszonych przez żywność i wodę; ds. helmintów i pierwotniaków przenoszonych przez żywność, wodę i wektory; oraz ds. wirusów przenoszonych przez żywność i wodę (Dz.U. UE L, 2024/2959, 2.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/2959/oj).
6. 32018 D 0945 Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2018/945 z dnia 22 czerwca 2018 r. w sprawie chorób zakaźnych i powiązanych szczególnych problemów zdrowotnych, które mają być objęte nadzorem epidemiologicznym, a także odpowiednich definicji przypadków (Dz.U. UE L 170 z 6.7.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/945/oj).
7. 32017 D 0253 Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2017/253 z dnia 13 lutego 2017 r. ustanawiająca procedury powiadamiania o zagrożeniach w ramach systemu wczesnego ostrzegania i reagowania ustanowionego w odniesieniu do poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz procedury wymiany informacji, przeprowadzania konsultacji i koordynacji działań podejmowanych w odpowiedzi na takie zagrożenia zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1082/2013/UE (Dz.U. UE L 37 z 14.2.2017, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2017/253/oj), zmieniona następującymi aktami:
 - 32021 D 0858 decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2021/858 z dnia 27 maja 2021 r. zmieniającą decyzję wykonawczą (UE) 2017/253 w odniesieniu do ostrzeżeń uruchamianych w związku z poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowia oraz na potrzeby ustalania kontaktów zakaźnych pasażerów zidentyfikowanych na podstawie kart lokalizacji pasażera (Dz.U. UE L 188 z 28.5.2021, s. 106, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/858/oj),

- 32021 D 1212 decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2021/1212 z dnia 22 lipca 2021 r. zmieniającą decyzję wykonawczą (UE) 2017/253 w odniesieniu do ostrzeżeń uruchamianych w związku z poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowia oraz na potrzeby ustalania kontaktów zakaźnych osób narażonych zidentyfikowanych na podstawie kart lokalizacji pasażera (Dz.U. UE L 263 z 23.7.2021, s. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/1212/oj).

EUROPEJSKIE CENTRUM DS. ZAPOBIEGANIA I KONTROLI CHORÓB

8. 32004 R 0851 Rozporządzenie (WE) nr 851/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (Dz.U. UE L 142 z 30.4.2004, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/851/oj>), zmienione przez:

- 32022 R 2370 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2370 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 851/2004 ustanawiającego Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (Dz.U. UE L 314 z 6.12.2022, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2370/oj>).

Do celów niniejszej Umowy przepisy rozporządzenia (WE) nr 851/2004 odczytuje się z uwzględnieniem następujących dostosowań:

- a) Szwajcaria uczestniczy w Centrum;
- b) Szwajcaria wnosi wkład finansowy w działalność Centrum zgodnie z art. 25 niniejszej Umowy;

- c) Szwajcaria w pełni uczestniczy w zarządzie Centrum i ma w nim takie same prawa i obowiązki jak państwa członkowskie Unii, z wyjątkiem prawa głosu;
- d) Szwajcaria w pełni uczestniczy w forum doradczym Centrum i ma w nim takie same prawa i obowiązki jak państwa członkowskie Unii;
- e) Szwajcaria przyznaje Centrum i jego personelowi, w ramach ich funkcji urzędowych na rzecz Centrum, przywileje i immunitety przewidziane w dodatku, oparte na art. 1–6, 10–15, 17 i 18 protokołu (nr 7). Odesłania do odpowiednich artykułów tego protokołu znajdują się w nawiasach w celach informacyjnych;
- f) na zasadzie odstępstwa od art. 12 ust. 2 lit. a) warunków zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej [ustanowionych w rozporządzeniu nr 31 (EWG), 11 (EWEA) ustanawiającym regulamin pracowniczy urzędników i warunki zatrudnienia innych pracowników Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U 45 z 14.6.1962, s. 1385), z późniejszymi zmianami], Centrum może, jeżeli podejmie taką decyzję, zatrudniać na podstawie umowy obywateli Szwajcarii korzystających z pełni praw obywatelskich. Centrum może akceptować oddelegowanie ekspertów przez Szwajcarię;
- g) Szwajcaria w pełni uczestniczy w sieciach zarządzanych przez Centrum i ma w nich takie same prawa i obowiązki jak państwa członkowskie Unii;

- h) w art. 3 ust. 2 lit. g) rozporządzenia (WE) nr 851/2004 po słowach „indywidualnie dla każdego przypadku” dodaje się słowa „z pomocą zainteresowanych państw członkowskich i”;
- i) odesłanie do rozporządzenia (UE) 2016/679 i dyrektywy 2002/58/WE w art. 20a rozporządzenia (WE) nr 851/2004 rozumie się w odniesieniu do Szwajcarii jako odesłanie do właściwego ustawodawstwa krajowego.

DOTYCZĄCY PRZYWILEJÓW I IMMUNITETÓW

ARTYKUŁ 1

(odpowiadający art. 1 Protokołu (nr 7))

Lokale i budynki Agencji są nietykalne. Nie podlegają rewizjom, rekwizycjom, konfiskacie ani wywłaszczeniu. Mienie i aktywa Agencji nie podlegają jakimkolwiek środkom przymusu administracyjnego ani sądowego bez upoważnienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

ARTYKUŁ 2

(odpowiadający art. 2 Protokołu (nr 7))

Archiwa Agencji są nietykalne.

ARTYKUŁ 3

(odpowiadający art. 3 i 4 protokołu (nr 7))

1. Agencja, jej aktywa, przychody i inne mienie są zwolnione z wszelkich podatków bezpośrednich.

2. Towary i usługi wywożone do Agencji z przeznaczeniem do użytku służbowego ze Szwajcarii lub dostarczane Agencji w Szwajcarii nie podlegają żadnym opłatom pośrednim ani podatkom.
3. Zwolnienie z VAT jest przyznawane, jeżeli rzeczywista cena nabycia towarów i usług wymienionych na fakturze lub odpowiadającym jej dokumencie wynosi co najmniej sto franków szwajcarskich (wraz z podatkiem). Agencja jest zwolniona z wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w odniesieniu do produktów przeznaczonych do jej użytku służbowego; produkty przywiezione w ten sposób mogą zostać zbyte, odpłatnie lub nieodpłatnie, w Szwajcarii, wyłącznie na warunkach określonych przez rząd Szwajcarii.
4. Zwolnienie z podatku VAT, akcyzy i wszelkich innych podatków pośrednich przyznaje się w drodze umorzenia poprzez przedstawienie dostawcy towarów lub usługodawcy szwajcarskich formularzy przewidzianych do tego celu.
5. Nie udziela się zwolnień w stosunku do podatków i opłat, których wysokość stanowi jedynie wynagrodzenie za korzystanie z usług użyteczności publicznej.

ARTYKUŁ 4

(odpowiadający art. 5 Protokołu (nr 7))

W celu komunikacji służbowej i przekazywania wszelkich dokumentów Agencja korzysta w Szwajcarii z przywilejów przyznawanych przez to państwo placówkom dyplomatycznym.

Korespondencja służbowa i inne środki komunikacji służbowej Agencji nie podlegają cenzurze.

ARTYKUŁ 5

(odpowiadający art. 6 Protokołu (nr 7))

Laissez-passer Unii wydawany członkom i pracownikom Agencji jest uznawany za ważny dokument podróży na terytorium Szwajcarii. *Laissez-passer* wydaje się urzędnikom i innym pracownikom na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników i warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii (rozporządzenie nr 31 (EWG), 11 (EWEA) ustanawiające regulamin pracowniczy urzędników i warunki zatrudnienia innych pracowników Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 45 z 14.6.1962, s. 1385), z późniejszymi zmianami).

ARTYKUŁ 6

(odpowiadający art. 10 Protokołu (nr 7))

Przedstawiciele państw członkowskich Unii biorący udział w pracach Agencji, ich doradcy i eksperci techniczni korzystają w czasie wykonywania swoich funkcji i w czasie podróży do i z miejsca obrad w Szwajcarii ze zwyczajowych przywilejów, immunitetów i udogodnień.

ARTYKUŁ 7

(odpowiadający art. 11 Protokołu (nr 7))

Na terytorium Szwajcarii i bez względu na ich przynależność państwową urzędnicy i inni pracownicy Agencji:

- a) z zastrzeżeniem postanowień Traktatów dotyczących z jednej strony reguł odpowiedzialności urzędników i innych pracowników w stosunku do Unii oraz, z drugiej strony, właściwości Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sporach między Unią a jej urzędnikami i innymi pracownikami, korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego co do dokonanych przez nich czynności służbowych, a obejmującego również słowa wypowiedziane lub napisane. Korzystają oni z tego immunitetu również po zakończeniu pełnienia funkcji;
- b) wraz ze współmałżonkami oraz członkami rodziny pozostającymi na ich utrzymaniu nie podlegają ograniczeniom imigracyjnym i nie są objęci formalnościami dotyczącymi rejestracji cudzoziemców;
- c) w zakresie przepisów walutowych korzystają z takich samych udogodnień, jakie są zwyczajowo przyznawane pracownikom organizacji międzynarodowych;
- d) korzystają z prawa przywozu bez opłat swoich mebli i przedmiotów osobistego użytku przy podejmowaniu po raz pierwszy pracy w Szwajcarii, a także z prawa ponownego wywozu bez opłat swoich mebli i przedmiotów osobistego użytku po ustaniu funkcji w tym kraju, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd Szwajcarii za niezbędny;

- e) korzystają z prawa przywozu bez opłat samochodu do użytku osobistego, nabytego w kraju ostatniego miejsca zamieszkania lub w kraju, którego są obywatelami, na zasadach rządzących rodzimym rynkiem tego kraju, a także z prawa ponownego wywozu bez opłat tego samochodu, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd Szwajcarii za niezbędny.

ARTYKUŁ 8

(odpowiadający art. 12 Protokołu (nr 7))

Urzędnicy i inni pracownicy Agencji objęci są podatkiem na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Agencję, na warunkach i zgodnie z procedurą określonymi przez prawo Unii.

Są oni zwolnieni ze szwajcarskich podatków federalnych, kantonalnych i gminnych od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Agencję.

ARTYKUŁ 9

(odpowiadający art. 13 Protokołu (nr 7))

Przy stosowaniu podatku dochodowego, podatku majątkowego oraz podatku od spadku, a także stosując konwencje o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte między Szwajcarią a państwami członkowskimi Unii, uznaje się, że urzędnicy i inni pracownicy Agencji, którzy osiedlają się na terytorium Szwajcarii dla celów podatkowych, w momencie dołączenia do służb Agencji, i wyłącznie z tytułu wykonywania swoich obowiązków na rzecz Agencji zarówno w Szwajcarii i kraju zamieszkania dla celów podatkowych, zachowują miejsce zamieszkania w tym ostatnim, pod warunkiem że kraj ten jest państwem członkowskim Unii. Niniejsze postanowienie stosuje się także do współmałżonka, w zakresie w jakim nie wykonuje on działalności zawodowej oraz do dzieci pozostających na utrzymaniu i pod opieką osób, o których jest mowa w niniejszym artykule.

Mienie ruchome należące do osób, o których mowa w pierwszym akapicie i znajdujące się w Szwajcarii jest zwolnione z podatku od spadku w Szwajcarii; w celu ustalenia takiego podatku, uznaje się je za znajdujące się w kraju stałego zamieszkania, z zastrzeżeniem praw państw trzecich oraz ewentualnego stosowania postanowień międzynarodowych konwencji dotyczących podwójnego opodatkowania.

Miejsce zamieszkania uzyskane wyłącznie w związku z pełnieniem funkcji w innych organizacjach międzynarodowych nie jest brane pod uwagę przy stosowaniu postanowień niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 10

(odpowiadający art. 14 Protokołu (nr 7))

Prawo Unii określa system świadczeń socjalnych obejmujący urzędników i innych pracowników Unii.

Urzędnicy i członkowie personelu Agencji nie są zobowiązani do bycia członkami systemu zabezpieczenia społecznego Szwajcarii, pod warunkiem że są już objęci systemem świadczeń z zabezpieczenia społecznego dla urzędników i innych pracowników Unii. Członkowie rodziny pracowników Agencji wchodzący w skład ich gospodarstwa domowego są objęci systemem świadczeń z zabezpieczenia społecznego dla urzędników i innych pracowników Unii, pod warunkiem że nie są zatrudnieni przez innego pracodawcę niż Agencja i pod warunkiem że nie otrzymują świadczeń z zabezpieczenia społecznego z państwa członkowskiego Unii lub ze Szwajcarii.

ARTYKUŁ 11

(odpowiadający art. 15 Protokołu (nr 7))

Prawo Unii określa kategorie urzędników i innych pracowników Agencji, do których stosują się postanowienia art. 7, 8 i 9, częściowo lub w całości.

Nazwiska, stopnie służbowe i adresy urzędników i innych pracowników w poszczególnych kategoriach przekazywane są okresowo Szwajcarii.

ARTYKUŁ 12

(odpowiadający art. 17 Protokołu (nr 7))

Przywileje, immunitety i inne udogodnienia przyznaje się urzędnikom i innym pracownikom Agencji wyłącznie w interesie Agencji.

Agencja uchyla immunitet udzielony urzędnikowi lub innemu pracownikowi, kiedy uzna, że uchylenie takiego immunitetu nie jest sprzeczne z interesami Agencji.

ARTYKUŁ 13

(odpowiadający art. 18 Protokołu (nr 7))

Do celów stosowania niniejszego dodatku Agencja współpracuje z właściwymi organami Szwajcarii lub zainteresowanych państw członkowskich Unii.

DOTYCZĄCY STOSOWANIA

ART. 25 UMOWY

ARTYKUŁ 1

Wykaz działań agencji Unii,
systemów informacyjnych i innych działań,
na które Szwajcaria ma wnieść wkład finansowy

Szwajcaria wnosi wkład finansowy na:

a) agencje:

- Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób, ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 851/2004 (Dz.U. UE L 142 z 30.4.2004, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/851/oj>), stosownie do przypadku, zgodnie z załącznikiem I;

b) systemy informacyjne:

- system wczesnego ostrzegania i reagowania (EWRS), ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2022/2371 (Dz.U. UE L 314 z 6.12.2022, s. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>), stosownie do przypadku, zgodnie z załącznikiem I, chyba że wkład Szwajcarii na rzecz tego systemu informacyjnego został już w całości pokryty z wkładu Szwajcarii na rzecz Centrum i Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia;

c) inne działania:

- brak.

ARTYKUŁ 2

Warunki płatności

1. Płatności należnych na podstawie art. 25 Umowy dokonuje się zgodnie z niniejszym artykułem.
2. Wydając wezwanie do wpłaty środków w danym roku budżetowym, Komisja przekazuje Szwajcarii następujące informacje:
 - a) kwotę wkładu operacyjnego; oraz
 - b) wysokość opłaty z tytułu uczestnictwa.

3. Komisja przekazuje Szwajcarii, najszybciej, jak to możliwe, a najpóźniej w dniu 16 kwietnia każdego roku budżetowego, następujące informacje dotyczące uczestnictwa Szwajcarii:
- a) kwoty środków na zobowiązania dla każdej agencji Unii w rocznym uchwalonym budżecie Unii ujęte w odpowiednich pozycjach w budżecie Unii na dany rok, z uwzględnieniem dla każdej agencji wszelkich skorygowanych wkładów operacyjnych określonych w art. 1, oraz kwoty środków na zobowiązania w odniesieniu do uchwalonego budżetu Unii na dany rok na systemy informacyjne i inne działania, których Szwajcaria jest uczestnikiem zgodnie z art. 1;
 - b) kwotę opłaty z tytułu uczestnictwa, o której mowa w art. 25 ust. 7 Umowy; oraz
 - c) w odniesieniu do agencji, w roku N+1, kwoty zobowiązań budżetowych zaciągniętych na środki na zobowiązania zatwierdzone w roku N w odpowiednich pozycjach w budżecie Unii w odniesieniu do rocznego budżetu Unii ujęte w odpowiednich pozycjach w budżecie Unii na rok N.
4. Komisja przedstawia szacunkowe informacje określone w ust. 3 lit. a) i b) na podstawie projektu budżetu najszybciej, jak to możliwe, a najpóźniej do dnia 1 września roku budżetowego.
5. Najpóźniej w dniu 16 kwietnia, a jeśli ma to zastosowanie do danej agencji Unii, danego systemu informacyjnego lub innego działania – najwcześniej w dniu 22 października, a najpóźniej w dniu 31 października każdego roku budżetowego – Komisja wystawia Szwajcarii wezwanie do wpłaty środków, które odpowiada wkładowi Szwajcarii na mocy niniejszej Umowy w odniesieniu do każdej z agencji, każdego z systemów informacyjnych lub innych działań, których Szwajcaria jest uczestnikiem.

6. Wezwanie do wpłaty środków, o którym mowa w ust. 5, składa się z następujących transz:

- a) pierwszej transzy w każdym roku, w związku z wezwaniem do wpłaty środków, które ma zostać wystawione do dnia 16 kwietnia, odpowiadającej kwocie stanowiącej równowartość szacunkowego rocznego wkładu finansowego do danej agencji, danego systemu informacyjnego lub innego działania, o którym mowa w ust. 4.

Szwajcaria dokonuje płatności kwoty wskazanej w tym wezwaniu do wpłaty środków najpóźniej 60 dni po wydaniu wezwania do wpłaty;

- b) w stosownych przypadkach, drugiej transzy w roku, w związku z wezwaniem do wpłaty środków, które ma zostać wystawione najwcześniej w dniu 22 października, a najpóźniej w dniu 31 października, odpowiadającej różnicy między kwotą, o której mowa w ust. 4, a kwotą, o której mowa w ust. 5, jeżeli kwota, o której mowa w ust. 5, jest wyższa.

Szwajcaria dokonuje płatności kwoty wskazanej w tym wezwaniu do wpłaty środków najpóźniej do dnia 21 grudnia.

W odniesieniu do każdego wezwania do wpłaty środków Szwajcaria może dokonywać odrębnych płatności za każdą agencję, system informacyjny lub inne działanie.

7. W odniesieniu do pierwszego roku wykonania niniejszej Umowy Komisja wystawi jedno wezwanie do wpłaty środków w terminie 90 dni od wejścia niniejszej Umowy w życie.

Szwajcaria dokonuje płatności kwoty wskazanej w tym wezwaniu do wpłaty środków najpóźniej 60 dni po wydaniu wezwania do wpłaty.

8. Każde opóźnienie we wniesieniu wkładu finansowego stanowi podstawę do zapłaty przez Szwajcarię odsetek za zwłokę od należnej kwoty, wyliczanych za okres od terminu płatności do dnia, w którym należna kwota zostanie wpłacona w całości.

W odniesieniu do należności niezapłaconych w terminie stosuje się stopę odsetek równą stopie stosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego głównych operacji refinansowych, publikowanej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C, obowiązującej pierwszego dnia miesiąca, w którym przypada termin płatności, lub stopie 0 %, w zależności od tego, która z wymienionych jest wyższa, powiększonej o 3,5 punktu procentowego.

ARTYKUŁ 3

Korekty wkładu finansowego Szwajcarii na rzecz agencji Unii w świetle wykonania

Korekty wkładu finansowego Szwajcarii na rzecz agencji Unii dokonuje się w roku N+1, kiedy to początkowy wkład operacyjny koryguje się w górę lub w dół o różnicę między początkowym wkładem operacyjnym a skorygowanym wkładem obliczonym poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu z roku N do kwoty zobowiązań budżetowych podjętych w odniesieniu do środków na zobowiązania zatwierdzonych w roku N według odpowiednich pozycji w budżecie Unii. W stosownych przypadkach różnica uwzględnia, dla każdej agencji, skorygowany wkład operacyjny oparty na wartości procentowej, jak określono w art. 1.

ARTYKUŁ 4

Uzgodnienia przejściowe

W przypadku gdy data wejścia w życie niniejszej Umowy nie przypada na dzień 1 stycznia, niniejszy artykuł stosuje się w drodze odstępstwa od art. 2.

W pierwszym roku stosowania niniejszej Umowy w odniesieniu do wkładu operacyjnego należnego za dany rok mającego zastosowanie do odpowiedniej agencji, odpowiedniego systemu informacyjnego lub innego działania, określonych zgodnie z art. 25 niniejszej Umowy i art. 1–3 niniejszego załącznika, wkład operacyjny podlega proporcjonalnemu obniżeniu według zasady *pro rata temporis* poprzez pomnożenie kwoty rocznego należnego wkładu operacyjnego przez stosunek:

- a) liczby dni kalendarzowych od daty wejścia w życie niniejszej Umowy do dnia 31 grudnia danego roku; oraz
 - b) łącznej liczby dni kalendarzowych w danym roku.
-

PROTOKÓŁ
DOTYCZĄCY SĄDU ARBITRAŻOWEGO

ROZDZIAŁ I
POSTANOWIENIA WSTĘPNE

ARTYKUŁ I.1

Zakres

Jeżeli jedna z Umawiających się Stron (zwanych dalej „stronami”) skieruje spór do arbitrażu zgodnie z art. 15 ust. 2 lub art. 16 ust. 2 niniejszej Umowy, zastosowanie mają zasady określone w niniejszym protokole.

ARTYKUŁ I.2

Sekretariat i usługi administracyjne

Biuro Międzynarodowe Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze (zwane dalej „Biurem Międzynarodowym”) pełni funkcje rejestru i zapewnia niezbędną obsługę sekretariatu.

ARTYKUŁ I.3

Zawiadomienia i obliczanie terminów

1. Zawiadomienia, w tym komunikaty lub wnioski, można przysyłać za pomocą dowolnego środka komunikacji, który potwierdza ich nadanie lub umożliwia uzyskanie takiego potwierdzenia.
2. Takie zawiadomienia można przysyłać drogą elektroniczną tylko wtedy, gdy strona wyznaczyła lub potwierdziła adres specjalnie do tego celu.
3. Takie zawiadomienia doręczane stronom przesyła się, w przypadku Szwajcarii do szwajcarskiego Wydziału ds. Europy w Federalnym Departamencie Spraw Zagranicznych, a w przypadku Unii – do Służby Prawnej Komisji.
4. Każdy termin określony w niniejszym protokole biegnie od dnia następującego po wystąpieniu zdarzenia lub czynności. Jeżeli ostatni dzień na złożenie dokumentu przypada w dniu wolnym od pracy dla instytucji Unii lub rządu Szwajcarii, termin na złożenie dokumentu upływa następnego dnia roboczego. Do biegu terminu wliczają się dni wolne od pracy, które wypadają w jego trakcie.

ARTYKUŁ I.4

Zawiadomienie o arbitrażu

1. Strona podejmująca inicjatywę skorzystania z arbitrażu („powód”) przesyła drugiej stronie („pozwany”) oraz Biuru Międzynarodowemu zawiadomienie o arbitrażu.

2. Postępowanie arbitrażowe uznaje się za rozpoczęte w dniu następującym po dniu, w którym pozwany otrzyma zawiadomienie o arbitrażu.
3. Zawiadomienie o arbitrażu zawiera następujące informacje:
 - a) wniosek o skierowanie sporu do arbitrażu;
 - b) imiona i nazwiska lub nazwy i dane kontaktowe stron;
 - c) imię i nazwisko lub nazwę i adres pełnomocnika (pełnomocników) powoda;
 - d) podstawę prawną postępowania (art. 15 ust. 2 lub art. 16 ust. 2 niniejszej Umowy) oraz:
 - (i) w przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 2 niniejszej Umowy – informację, że kwestia leżąca u podstaw sporu została oficjalnie wpisana do porządku obrad Wspólnego Komitetu, w celu znalezienia rozwiązania, zgodnie z art. 15 ust. 1 niniejszej Umowy; oraz
 - (ii) w przypadkach, o których mowa w art. 16 ust. 2 niniejszej Umowy – orzeczenie sądu arbitrażowego, wszelkie środki wykonawcze, o których mowa w art. 15 ust. 5 niniejszej Umowy, oraz kwestionowane środki wyrównawcze;
 - e) wskazanie wszelkich norm leżących u podstaw sporu lub z nim związanych;
 - f) krótki opis sporu; oraz
 - g) wskazanie arbitra lub, jeżeli ma zostać powołanych łącznie pięciu arbitrów – wskazanie dwóch arbitrów.

4. W przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 3 niniejszej Umowy, zawiadomienie o arbitrażu może również zawierać informacje dotyczące konieczności wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

5. Żadne argumenty podważające wystarczający charakter zawiadomienia o arbitrażu nie stanowią przeszkody dla ustanowienia sądu arbitrażowego. Sąd arbitrażowy rozstrzyga spór ostatecznie.

ARTYKUŁ I.5

Odpowiedź na zawiadomienie o arbitrażu

1. W terminie 60 dni od otrzymania zawiadomienia o arbitrażu pozwany przesyła powodowi i Biuru Międzynarodowemu odpowiedź na zawiadomienie o arbitrażu zawierającą następujące informacje:

- a) imiona i nazwiska lub nazwy i dane kontaktowe stron;
- b) imię i nazwisko lub nazwę i adres pełnomocnika (pełnomocników) pozwanego;
- c) odpowiedź na informacje podane w zawiadomieniu o arbitrażu zgodnie z art. I.4 ust. 3 lit. d)–f); oraz
- d) wskazanie arbitra lub, jeżeli ma zostać powołanych łącznie pięciu arbitrów – wskazanie dwóch arbitrów.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 3 niniejszej Umowy, odpowiedź na zawiadomienie o arbitrażu może również zawierać odpowiedź na informacje podane w zawiadomieniu o arbitrażu zgodnie z art. I.4 ust. 4 niniejszego protokołu oraz informację o konieczności wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
3. Brak odpowiedzi, niekompletna lub spóźniona odpowiedź pozwanego na zawiadomienie o arbitrażu nie stanowią przeszkody dla ustanowienia sądu arbitrażowego. Sąd arbitrażowy rozstrzyga spór ostatecznie.
4. Jeżeli pozwany w odpowiedzi na zawiadomienie o arbitrażu żąda, aby sąd arbitrażowy składał się z pięciu arbitrów, powód wyznacza dodatkowego arbitra w terminie 30 dni od otrzymania odpowiedzi na zawiadomienie o arbitrażu.

ARTYKUŁ I.6

Reprezentacja i pomoc

1. Strony są reprezentowane przed sądem arbitrażowym przez jednego lub więcej pełnomocników. Pełnomocnicy mogą korzystać z pomocy doradców, adwokatów lub radców prawnych.
2. O wszelkich zmianach pełnomocników lub ich adresów powiadamia się drugą stroną, Biuro Międzynarodowe i sąd arbitrażowy. Sąd arbitrażowy może w każdej chwili, z własnej inicjatywy lub na wniosek strony, zażądać dowodu potwierdzającego uprawnienia przyznane pełnomocnikom stron.

ROZDZIAŁ II

SKŁAD SĄDU ARBITRAŻOWEGO

ARTYKUŁ II.1

Liczba arbitrów

W skład sądu arbitrażowego wchodzi trzech arbitrów. Sąd arbitrażowy składa się z pięciu arbitrów, jeżeli powód w swoim zawiadomieniu o arbitrażu lub pozwany w odpowiedzi na zawiadomienie o arbitrażu wystąpi z takim wnioskiem.

ARTYKUŁ II.2

Wyznaczanie arbitrów

1. Jeżeli ma zostać wyznaczonych trzech arbitrów, każda ze stron wyznacza jednego z nich. Dwóch arbitrów wyznaczonych przez strony wybiera trzeciego arbitra, który będzie przewodniczącym sądu arbitrażowego.
2. Jeżeli ma zostać wyznaczonych pięciu arbitrów, każda ze stron wyznacza dwóch z nich. Czterech arbitrów wyznaczonych przez strony wybiera piątego arbitra, który będzie przewodniczącym sądu arbitrażowego.

3. Jeżeli w ciągu 30 dni od wyznaczenia ostatniego arbitra wyznaczonego przez strony arbitrzy nie osiągną porozumienia w sprawie wyboru przewodniczącego sądu arbitrażowego, przewodniczącego wyznacza Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego.

4. Aby pomóc w wyborze arbitrów wchodzących w skład sądu arbitrażowego, sporządza się i aktualizuje w razie potrzeby orientacyjny wykaz osób posiadających kwalifikacje, o których mowa w ust. 6, który musi być wspólny dla wszystkich umów dwustronnych w tych obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, jak również niniejszej Umowy, Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi, sporządzonej w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1999 r. (zwanej dalej „umową dotyczącą handlu produktami rolnymi”), oraz Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej, sporządzonej w [...] dnia [...] r. (zwanej dalej „umową w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii”). Wspólny Komitet przyjmuje i aktualizuje ten wykaz do celów niniejszej Umowy w drodze decyzji.

5. Jeżeli strona nie wyznaczy arbitra, Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego wyznacza tego arbitra z wykazu, o którym mowa w ust. 4. W przypadku braku takiego wykazu Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego wyznacza arbitra w drodze losowania spośród osób, które zostały formalnie zaproponowane przez jedną ze stron lub obie strony do celów ust. 4.

6. W składzie sądu arbitrażowego zasiadają osoby o wysokich kwalifikacjach, powiązane ze stronami lub nie, które dają gwarancję niezawisłości i braku konfliktu interesów, a także posiadają szeroki zakres doświadczeń. W szczególności posiadają one wiedzę fachową w dziedzinie prawa i spraw objętych niniejszą Umową; nie mogą przyjmować poleceń od żadnej ze stron; oraz muszą działać w imieniu własnym i nie mogą przyjmować poleceń od żadnej organizacji ani żadnego rządu w kwestiach związanych ze sporem. Przewodniczący sądu arbitrażowego posiada również doświadczenie w procedurach rozstrzygania sporów.

ARTYKUŁ II.3

Oświadczenia arbitrów

1. Jeżeli rozważa się wyznaczenie danej osoby na arbitra, osoba ta zgłasza wszelkie okoliczności, które mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności lub niezależności. Od momentu powołania i przez cały czas trwania postępowania arbitrażowego arbiter niezwłocznie ujawnia stronom oraz pozostałym arbitrom wszelkie takie okoliczności, jeżeli nie uczynił tego wcześniej.
2. Każdy arbiter może zostać odwołany, jeżeli istnieją okoliczności, które mogłyby budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności lub niezależności.
3. Strona może złożyć wniosek o odwołanie arbitra, którego wyznaczyła, wyłącznie z powodu, o którym dowiedziała się po wyznaczeniu arbitra.

4. Jeżeli arbiter nie podejmie działań lub jeżeli formalnie lub faktycznie nie jest możliwe, aby arbiter pełnił swoją rolę, stosuje się procedurę odwołania arbitrów określoną w art. II.4.

ARTYKUŁ II.4

Odwołanie arbitrów

1. Strona, która chce wnieść o wyłączenie arbitra, składa wniosek o wyłączenie w terminie 30 dni od dnia, w którym została poinformowana o wyznaczeniu tego arbitra, lub w terminie 30 dni od dnia, w którym dowiedziała się o okolicznościach, o których mowa w art. II.3.
2. Wniosek o wyłączenie przesyła się drugiej stronie, arbitrowi, którego dotyczy wniosek, pozostałym arbitrom oraz Biuru Międzynarodowemu. Wniosek zawiera uzasadnienie żądania wyłączenia arbitra.
3. Jeżeli złożono wniosek o wyłączenie, druga strona może go zaakceptować. Arbiter, którego wniosek dotyczy może również ustąpić. Akceptacja wniosku ani ustąpienie arbitra nie oznaczają uznania zasadności powodów podanych we wniosku o wyłączenie.
4. Jeżeli w ciągu 15 dni od dnia zawiadomienia o wniosku o wyłączenie druga strona nie zaakceptuje takiego wniosku o wyłączenie lub jeżeli arbiter, którego dotyczy wniosek nie ustąpi, strona wnioskująca o wyłączenie może zwrócić się do Sekretarza Generalnego Stałego Trybunału Arbitrażowego o podjęcie decyzji w sprawie wyłączenia arbitra.

5. O ile strony nie postanowią inaczej, decyzja, o której mowa w ust. 4, zawiera uzasadnienie.

ARTYKUŁ II.5

Zastąpienie arbitra

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego artykułu, jeżeli w trakcie postępowania arbitrażowego zachodzi konieczność zastąpienia arbitra, nowego arbitra wyznacza się lub wybiera zgodnie z procedurą określoną w art. II.2, która miała zastosowanie do wyznaczenia lub wyboru arbitra, który ma zostać zastąpiony. Procedura ta ma zastosowanie nawet wówczas, gdy jedna ze stron nie skorzystała z przysługującego jej prawa do wyznaczenia arbitra lub udziału w wyznaczeniu arbitra, który ma zostać zastąpiony.
2. W przypadku zastąpienia arbitra postępowanie wznawia się na etapie, na którym zastąpiony arbiter zaprzestał pełnienia swoich funkcji, chyba że sąd arbitrażowy postanowi inaczej.

ARTYKUŁ II.6

Zwolnienie od odpowiedzialności

Z wyjątkiem przypadków umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa strony zrzekają się, w najszerszym zakresie dozwolonym przez właściwe prawo, wszelkich roszczeń wobec arbitrów z tytułu jakichkolwiek działań lub zaniechań związanych z postępowaniem arbitrażowym.

ROZDZIAŁ III

POSTĘPOWANIE ARBITRAŻOWE

ARTYKUŁ III.1

Postanowienia ogólne

1. Dniem powołania sądu arbitrażowego jest dzień, w którym ostatni z arbitrów powiadomił o akceptacji swojego wyznaczenia.
2. Sąd arbitrażowy zapewnia równe traktowanie stron oraz, na odpowiednim etapie postępowania, wystarczającą możliwość dochodzenia przez strony ich praw i przedstawienia argumentów. Sąd arbitrażowy prowadzi postępowanie w taki sposób, aby uniknąć opóźnień i niepotrzebnych wydatków oraz zapewnić rozstrzygnięcie sporu między stronami.
3. Po wysłuchaniu stron zwołuje się rozprawę, chyba że sąd arbitrażowy postanowi inaczej.
4. W przypadku gdy strona przekazuje sądowi arbitrażowemu zawiadomienie, ma ona obowiązek przekazać je za pośrednictwem Biura Międzynarodowego i przesłać w tym samym czasie jego kopię drugiej stronie. Biuro Międzynarodowe przesyła kopię tego zawiadomienia każdemu z arbitrów.

ARTYKUŁ III.2

Miejsce arbitrażu

Miejscem arbitrażu jest Haga. Jeżeli wymagają tego wyjątkowe okoliczności, sąd arbitrażowy może zbierać się w każdym innym miejscu, które uzna za właściwe dla swoich obrad.

ARTYKUŁ III.3

Język

1. Językami postępowania są francuski i angielski.
2. Sąd arbitrażowy może zarządzić, aby wszystkim dokumentom załączonym do pozwu lub odpowiedzi na pozew oraz wszystkim pozostałym dokumentom przedłożonym w trakcie postępowania w ich języku oryginału towarzyszyło tłumaczenie na jeden z języków postępowania.

ARTYKUŁ III.4

Pozew

1. Powód przesyła swój pozew w formie pisemnej pozwanemu i sądowi za pośrednictwem Biura Międzynarodowego w terminie wyznaczonym przez sąd arbitrażowy. Powód może podjąć decyzję o uznaniu swojego zawiadomienia o arbitrażu, o którym mowa w art. I.4, za pozew, pod warunkiem że takie zawiadomienie spełnia także warunki określone w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

2. Pozew zawiera następujące informacje:

- a) informacje określone w art. I.4 ust. 3 lit. b)–f);
- b) przedstawienie stanu faktycznego na poparcie roszczenia; oraz
- c) przedstawienie argumentów prawnych na poparcie roszczenia.

3. W miarę możliwości do pozwu załącza się wszelkie dokumenty i inne dowody wymienione przez powoda lub odsyła się w pozwie do takich dokumentów i dowodów. W przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 3 niniejszej Umowy, pozew może również zawierać informacje dotyczące konieczności wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

ARTYKUŁ III.5

Odpowiedź na pozew

1. Pozwany przesyła swoją odpowiedź na pozew w formie pisemnej powodowi i sądowi arbitrażowemu za pośrednictwem Biura Międzynarodowego w terminie wyznaczonym przez sąd arbitrażowy. Pozwany może podjąć decyzję o uznaniu swojej odpowiedzi na zawiadomienie o arbitrażu, o którym mowa w art. I.5, za odpowiedź na pozew, pod warunkiem że taka odpowiedź na zawiadomienie o arbitrażu spełnia także warunki określone w ust. 2 niniejszego artykułu.
2. Odpowiedź na pozew odpowiada na punkty pozwu wskazane zgodnie z art. III.4 ust. 2 lit. a)–c) niniejszego protokołu. W miarę możliwości do odpowiedzi na pozew załącza się wszelkie dokumenty i inne dowody wymienione przez pozwanego lub odsyła się w odpowiedzi do takich dokumentów lub dowodów. W przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 3 niniejszej Umowy, odpowiedź na pozew może również zawierać informacje dotyczące konieczności wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
3. W odpowiedzi na pozew lub na późniejszym etapie postępowania arbitrażowego, jeżeli sąd arbitrażowy uzna, że opóźnienie było uzasadnione w danych okolicznościach, pozwany może wystąpić z powództwem wzajemnym, pod warunkiem że sąd arbitrażowy jest właściwy w sprawie tego powództwa.
4. Artykuł III.4 ust. 2 i 3 stosuje się do powództwa wzajemnego.

ARTYKUŁ III.6

Jurysdykcja sądu arbitrażowego

1. Sąd arbitrażowy orzeka o swojej właściwości na podstawie art. 15 ust. 2 lub art. 16 ust. 2 niniejszej Umowy.
2. W przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 2 niniejszej Umowy, sąd arbitrażowy jest upoważniony do zbadania kwestii leżącej u podstaw sporu, która została oficjalnie wpisana do porządku obrad Wspólnego Komitetu, w celu znalezienia rozwiązania, zgodnie z art. 15 ust. 1 niniejszej Umowy.
3. W przypadkach, o których mowa w art. 16 ust. 2 Umowy, sąd arbitrażowy, który rozpoznał sprawę główną, jest upoważniony do zbadania proporcjonalności spornych środków wyrównawczych, w tym w przypadku gdy środki te zostały w całości lub w części zastosowane zgodnie z art. 19 ust. 1 lit. c) i art. 20 ust. 4 Umowy w sprawie uczestnictwa Szwajcarii w programach Unii, w odniesieniu do uczestnictwa Szwajcarii w Programie działań Unii w dziedzinie zdrowia.
4. Wstępny zarzut braku właściwości sądu arbitrażowego podnosi się najpóźniej w odpowiedzi na pozew lub, w przypadku powództwa wzajemnego, w replice. Fakt, że strona wyznaczyła arbitra lub brała udział w jego wyznaczeniu, nie pozbawia jej prawa do podniesienia takiego wstępnego zarzutu. Wstępny zarzut, że spór wykracza poza zakres kompetencji sądu arbitrażowego, podnosi się niezwłocznie po podniesieniu w trakcie postępowania arbitrażowego kwestii, co do której zarzuca się sądowi przekroczenie jego kompetencji. W każdym przypadku sąd arbitrażowy może uwzględnić wstępny zarzut podniesiony po upływie wyznaczonego terminu, jeżeli zdecyduje, że opóźnienie było uzasadnione w danych okolicznościach.

5. Sąd arbitrażowy może orzec w przedmiocie wstępnego zarzutu, o którym mowa w ust. 4, traktując go jako kwestię wstępną lub rozstrzygając sprawę co do istoty.

ARTYKUŁ III.7

Inne oświadczenia pisemne

Sąd arbitrażowy, po konsultacji ze stronami, decyduje o tym, jakie inne oświadczenia pisemne oprócz pozwu i odpowiedzi na pozew strony składają lub mogą złożyć, i wyznacza termin ich złożenia.

ARTYKUŁ III.8

Terminy

1. Termin wyznaczony przez sąd arbitrażowy na przekazanie dokumentów w formie pisemnej, w tym pozwu i odpowiedzi na pozew, nie może przekroczyć 90 dni, chyba że strony postanowią inaczej.

2. Sąd arbitrażowy wydaje orzeczenie kończące postępowanie w terminie 12 miesięcy od daty jego powołania. W wyjątkowych okolicznościach szczególnych trudności sąd arbitrażowy może przedłużyć ten okres maksymalnie o trzy dodatkowe miesiące.

3. Terminy określone w ust. 1 i 2 skracają się o połowę:

- a) na wniosek powoda lub pozwanego, jeżeli w terminie 30 dni od daty złożenia takiego wniosku sąd arbitrażowy, po wysłuchaniu drugiej strony, uzna sprawę za pilną; lub
- b) jeżeli strony tak postanowią.

4. W przypadkach, o których mowa w art. 16 ust. 2 niniejszej Umowy, sąd arbitrażowy wydaje orzeczenie kończące postępowanie w terminie sześciu miesięcy od daty powiadomienia o środkach wyrównawczych zgodnie z art. 16 ust. 1 niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ III.9

Sprawy skierowane do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

1. W zastosowaniu art. 12 i art. 15 ust. 3 niniejszej Umowy sąd arbitrażowy wnosi sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

2. Sąd arbitrażowy może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na każdym etapie postępowania, pod warunkiem że sąd arbitrażowy jest w stanie dostatecznie precyzyjnie określić stan faktyczny i prawny sprawy oraz zagadnienia prawne, które ona rodzi. Postępowanie przed sądem arbitrażowym zawiesza się do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

3. Każda ze stron może skierować do sądu arbitrażowego uzasadniony wniosek o wniesienie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Sąd arbitrażowy odrzuca taki wniosek, jeżeli uzna, że warunki wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, o których mowa w ust. 1, nie zostały spełnione. Jeżeli sąd arbitrażowy odrzuci wniosek strony o wniesienie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, uzasadnia jego odrzucenie w rozstrzygnięciu co do istoty sprawy.

4. Sąd arbitrażowy wnosi sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w drodze zawiadomienia. Zawiadomienie zawiera co najmniej następujące informacje:

- a) krótki opis sporu;
- b) akty prawne Unii lub postanowienia niniejszej Umowy, które są przedmiotem sporu; oraz
- c) pojęcie prawa Unii, które wymaga interpretacji zgodnie z art. 12 ust. 2 niniejszej Umowy.

Sąd arbitrażowy zawiadamia strony o wniesieniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

5. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stosuje przez analogię regulamin wewnętrzny mający zastosowanie do wykonywania jego właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym w kwestii wykładni traktatów oraz aktów przyjętych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

6. Pełnomocnicy i adwokaci lub radcy prawni umocowani do reprezentowania stron przed sądem arbitrażowym na mocy artykułów I.4, I.5, III.4 i III.5 są także upoważnieni do reprezentowania stron przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

ARTYKUŁ III.10

Środki tymczasowe

1. W przypadkach, o których mowa w art. 16 ust. 2 niniejszej Umowy, każda ze stron może, na każdym etapie postępowania arbitrażowego, złożyć wniosek o zastosowanie środków tymczasowych polegających na zawieszeniu stosowania środków wyrównawczych.
2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, określa się przedmiot sporu i okoliczności niecierpiące zwłoki, a także uprawdopodobnia się z faktycznego i prawnego punktu widzenia konieczność zastosowania środków tymczasowych, których dotyczy wniosek. Wniosek ten obejmuje wszystkie dostępne dowody i wnioski dowodowe mające na celu uzasadnienie zastosowania środków tymczasowych.
3. Strona wnioskująca o zastosowanie środków tymczasowych przesyła swój wniosek na piśmie drugiej stronie oraz sądowi arbitrażowemu za pośrednictwem Biura Międzynarodowego. Sąd arbitrażowy wyznacza termin, w którym druga strona może przedstawić uwagi na piśmie lub ustnie.
4. Sąd arbitrażowy, w terminie jednego miesiąca od daty złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, wydaje postanowienie o zawieszeniu stosowania kwestionowanych środków wyrównawczych, jeżeli spełnione są następujące warunki:
 - a) sąd arbitrażowy jest *prima facie* przekonany o zasadności zastosowania środków tymczasowych, o które wnosi strona;

- b) sąd arbitrażowy uważa, że bez zawieszenia stosowania środków wyrównawczych do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie strona wnioskująca o zastosowanie środków tymczasowych poniosłaby poważną i nieodwracalną szkodę; oraz
- c) szkoda, jaką strona wnioskująca o zastosowanie środków tymczasowych poniosłaby wskutek natychmiastowego zastosowania zaskarżonych środków wyrównawczych, przeważa nad interesem w ich natychmiastowym i skutecznym zastosowaniu.

5. Zawieszenie postępowania, o którym mowa w art. III.9 ust. 2 akapit drugi, nie ma zastosowania w postępowaniach prowadzonych na podstawie niniejszego artykułu.

6. Postanowienie wydane przez sąd arbitrażowy zgodnie z ust. 4 wywołuje jedynie skutek tymczasowy bez uszczerbku dla rozstrzygnięcia sądu arbitrażowego co do istoty sprawy.

7. O ile w postanowieniu wydanym przez sąd arbitrażowy zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu nie wyznaczono wcześniejszej daty zakończenia zawieszenia, zawieszenie wygasa z chwilą wydania orzeczenia kończącego postępowanie na mocy art. 16 ust. 2 Umowy.

8. Dla uniknięcia wątpliwości do celów niniejszego artykułu uznaje się, że rozpatrując interesy strony wnioskującej o zastosowanie środków tymczasowych i drugiej strony, sąd arbitrażowy bierze pod uwagę również interesy osób fizycznych i podmiotów gospodarczych tych stron, przy czym uwzględnienie tych interesów nie jest równoznaczne z przyznaniem takiej osobie fizycznej lub takiemu podmiotowi gospodarczemu legitymacji procesowej przed sądem arbitrażowym.

ARTYKUŁ III.11

Dowody

1. Każda ze stron przedstawia dowody potwierdzające fakty stanowiące podstawę jej pozwu lub odpowiedzi na pozew.
2. Na wniosek strony lub z inicjatywy własnej sąd arbitrażowy może starać się o uzyskanie od stron odpowiednich informacji, które uzna za niezbędne i odpowiednie. Sąd arbitrażowy wyznacza stronom termin na ustosunkowanie się do jego żądania.
3. Na wniosek strony lub z inicjatywy własnej sąd arbitrażowy może starać się o uzyskanie z jakiegokolwiek źródła wszelkich informacji, które uzna za odpowiednie. Sąd arbitrażowy może również zasięgać opinii ekspertów, jeżeli uzna to za odpowiednie oraz z zastrzeżeniem wszelkich warunków uzgodnionych przez strony, w stosownych przypadkach.
4. Wszelkie informacje otrzymane przez sąd arbitrażowy na podstawie niniejszego artykułu udostępnia się stronom, a strony mogą zgłaszać uwagi do tych informacji sądowi arbitrażowemu.
5. Po zasięgnięciu opinii drugiej strony sąd arbitrażowy przyjmuje odpowiednie środki w celu rozpatrzenia wszelkich kwestii podniesionych przez stronę w odniesieniu do ochrony danych osobowych, tajemnicy zawodowej i uzasadnionych interesów w zakresie poufności.
6. Sąd arbitrażowy określa dopuszczalność, znaczenie i moc dowodową przedstawionych dowodów.

ARTYKUŁ III.12

Rozprawy

1. Jeżeli musi odbyć się rozprawa, sąd arbitrażowy, po konsultacji ze stronami, powiadamia strony z odpowiednim wyprzedzeniem o dacie, godzinie i miejscu rozprawy.
2. Rozprawa jest jawna, chyba że sąd arbitrażowy z urzędu lub na wniosek stron postanowi inaczej z ważnych powodów.
3. Protokół z każdej rozprawy sporządza i podpisuje przewodniczący sądu arbitrażowego. Jedynie taki protokół ma moc oryginału.
4. Sąd arbitrażowy może podjąć decyzję o przeprowadzeniu rozprawy w formie wirtualnej zgodnie z praktyką Biura Międzynarodowego. Strony są informowane o tej praktyce w odpowiednim czasie. W takich przypadkach stosuje się odpowiednio ust. 1 i ust. 3.

ARTYKUŁ III.13

Niedopełnienie obowiązków procesowych

1. Jeżeli w terminie określonym w niniejszym protokole lub przez sąd arbitrażowy powód nie złożył pozwu bez wskazania wystarczającej przyczyny, sąd arbitrażowy zarządza zakończenie postępowania arbitrażowego, chyba że pozostają nierozstrzygnięte kwestie, w odniesieniu do których wydanie orzeczenia może być konieczne i sąd arbitrażowy uzna to za stosowne.

Jeżeli w terminie określonym w niniejszym protokole lub przez sąd arbitrażowy pozwany nie złożył odpowiedzi na zawiadomienie o arbitrażu lub odpowiedzi na pozew bez wskazania wystarczającej przyczyny, sąd arbitrażowy zarządza kontynuowanie postępowania, nie uznając, że to uchybienie samo w sobie stanowi akceptację zarzutów powoda.

Akapit drugi ma również zastosowanie w przypadku, gdy powód nie złoży repliki na powództwo wzajemne.

2. Jeżeli strona należycie wezwana zgodnie z art. III.12 ust. 1 nie stawi się na rozprawie ani nie wykaże wystarczającej przyczyny swojego niestawiennictwa, sąd arbitrażowy może kontynuować postępowanie arbitrażowe.

3. Jeżeli strona należycie wezwana przez sąd arbitrażowy do przedstawienia dalszych dowodów nie uczyni tego w wyznaczonym terminie ani nie wykaże wystarczającej przyczyny takiego zaniechania, sąd arbitrażowy może wydać orzeczenie na podstawie posiadanych dowodów.

ARTYKUŁ III.14

Zakończenie postępowania

1. Jeżeli zostanie wykazane, że strony miały odpowiednią możliwość przedstawienia swoich argumentów, sąd arbitrażowy może ogłosić zakończenie postępowania.

2. Sąd arbitrażowy może, jeżeli uzna to za konieczne ze względu na wyjątkowe okoliczności, z własnej inicjatywy lub na wniosek strony, postanowić o wznowieniu postępowania w dowolnym momencie przed wydaniem orzeczenia.

ROZDZIAŁ IV

ORZECZENIE

ARTYKUŁ IV.1

Orzeczenia

Sąd arbitrażowy dąży do wydania orzeczenia w drodze konsensusu. Jeżeli jednak wydanie orzeczenia drogą konsensusu okaże się niemożliwe, sąd arbitrażowy orzeka większością głosów arbitrów.

ARTYKUŁ IV.2

Forma i skutek orzeczenia sądu arbitrażowego

1. Sąd arbitrażowy może wydać odrębne orzeczenia w różnych kwestiach w osobnych terminach.
2. Orzeczenia wydaje się w formie pisemnej i zawierają one uzasadnienie. Są one ostateczne i wiążące dla stron.
3. Orzeczenie sądu arbitrażowego jest opatrzone podpisem arbitrów, zawiera datę podjęcia oraz miejsce arbitrażu. Odpis orzeczenia podpisany przez arbitrów jest przekazywany każdej ze stron przez Biuro Międzynarodowe.

4. Biuro Międzynarodowe podaje orzeczenie sądu arbitrażowego do wiadomości publicznej. Przy podaniu orzeczenia sądu arbitrażowego do wiadomości publicznej Biuro Międzynarodowe przestrzega odpowiednich postanowień dotyczących ochrony danych osobowych, tajemnicy zawodowej i uprawnionych interesów poufności.

Postanowienia, o których mowa w akapicie drugim, są identyczne dla wszystkich umów dwustronnych w tych obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, jak również dla niniejszej Umowy, umowy w sprawie handlu produktami rolnymi i umowy w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii. Wspólny Komitet przyjmuje i aktualizuje te postanowienia do celów niniejszej Umowy w drodze decyzji.

5. Strony stosują się do wszystkich orzeczeń sądu arbitrażowego bez zbędnej zwłoki.

6. W przypadkach, o których mowa w art. 15 ust. 2 niniejszej Umowy, po uzyskaniu stanowisk stron sąd arbitrażowy wyznacza w rozstrzygnięciu co do istoty sprawy rozsądny termin na zastosowanie się do jego orzeczenia zgodnie z art. 15 ust. 5 niniejszej Umowy, uwzględniając wewnętrzne procedury stron.

ARTYKUŁ IV.3

Prawo właściwe, zasady interpretacji, mediator

1. Na prawo właściwe składają się niniejsza Umowa, akty prawne Unii, do których odsyła Umowa, a także wszelkie inne przepisy prawa międzynarodowego istotne dla stosowania tych instrumentów.

2. Sąd arbitrażowy orzeka zgodnie z zasadami interpretacji, o których mowa w art. 12 niniejszej Umowy.
3. Sąd arbitrażowy nie może orzekać w charakterze mediatora lub *ex aequo et bono*.

ARTYKUŁ IV.4

Wspólnie uzgodnione rozwiązanie lub inne powody zakończenia postępowania

1. Strony mogą w każdej chwili wspólnie uzgodnić rozwiązanie sporu. Strony wspólnie informują sąd arbitrażowy o każdym takim rozwiązaniu. Jeżeli uzgodnienie wymaga zatwierdzenia zgodnie ze stosownymi procedurami wewnętrznymi każdej ze stron, powiadomienie zawiera odniesienie do tego wymogu, a postępowanie arbitrażowe zostaje zawieszone. W przypadku braku wymogu takiego zatwierdzenia lub z chwilą powiadomienia o zakończeniu wszelkich takich postępowań krajowych postępowanie arbitrażowe zostaje zakończone.
2. Jeżeli w toku postępowania powód poinformuje sąd arbitrażowy na piśmie, że nie zamierza kontynuować postępowania, a w dniu otrzymania takiego powiadomienia przez sąd arbitrażowy pozwany nie podjął jeszcze żadnych czynności procesowych, sąd arbitrażowy wydaje postanowienie oficjalnie stwierdzające zakończenie postępowania. Sąd arbitrażowy orzeka o kosztach, które ponosi powód, jeżeli jest to uzasadnione postępowaniem powoda.

3. Jeżeli przed wydaniem orzeczenia sąd arbitrażowy stwierdzi, że kontynuowanie postępowania stało się bezcelowe lub niemożliwe z jakiegokolwiek innego powodu niż te, o których mowa w ust. 1 i 2, sąd arbitrażowy informuje strony o zamiarze wydania postanowienia kończącego postępowanie. Akapit pierwszy nie ma zastosowania, jeżeli istnieją nierozstrzygnięte kwestie, które mogą być konieczne do rozstrzygnięcia, i jeżeli sąd arbitrażowy uzna ich rozstrzygnięcie za stosowne.

4. Sąd arbitrażowy przekazuje stronom podpisaną przez arbitrów kopię postanowienia kończącego postępowanie arbitrażowe lub orzeczenia wydanego na podstawie porozumienia między stronami. Do orzeczeń arbitrażowych wydanych na podstawie porozumienia między stronami stosuje się art. IV.2 ust. 2–5.

ARTYKUŁ IV.5

Sprostowanie orzeczenia sądu arbitrażowego

1. W terminie 30 dni od otrzymania orzeczenia sądu arbitrażowego strona może, przekazując zawiadomienie drugiej stronie oraz sądowi arbitrażowemu za pośrednictwem Biura Międzynarodowego, zwrócić się do sądu arbitrażowego o sprostowanie w tekście orzeczenia sądu arbitrażowego wszelkich błędów rachunkowych, pisarskich lub typograficznych bądź innych podobnych błędów lub pominąć o podobnym charakterze. Jeżeli sąd arbitrażowy uzna wniosek za uzasadniony, dokonuje sprostowania w terminie 45 dni od otrzymania wniosku. Wniosek nie wywołuje skutku zawieszającego bieg terminu przewidzianego w art. IV.2 ust. 6.

2. Sąd arbitrażowy może z własnej inicjatywy w terminie 30 dni od wydania decyzji dokonać sprostowań, o których mowa w ust. 1.
3. Sprostowania, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, sporządza się na piśmie i stanowią one integralną część orzeczenia. Zastosowanie ma art. IV.2 ust. 2–5.

ARTYKUŁ IV.6

Honoraria arbitrów

1. Koszty, o których mowa w art. IV.7, są rozsądne, z uwzględnieniem złożoności sprawy, czasu poświęconego jej przez arbitrów oraz wszystkich innych istotnych okoliczności.
2. Zostanie sporządzony wykaz dziennych stawek wynagrodzenia oraz maksymalnej i minimalnej liczby godzin, wspólny dla wszystkich umów dwustronnych w obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, a także dla niniejszej Umowy, umowy w sprawie handlu produktami rolnymi oraz umowy w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii, który to wykaz aktualizuje się w razie potrzeby. Wspólny Komitet przyjmuje i aktualizuje ten wykaz do celów niniejszej Umowy w drodze decyzji.

ARTYKUŁ IV.7

Koszty

1. Każda ze stron pokrywa własne koszty oraz połowę kosztów poniesionych przez sąd arbitrażowy.

2. Sąd arbitrażowy ustala swoje koszty w rozstrzygnięciu co do istoty sprawy. Koszty te obejmują wyłącznie:

- a) honoraria arbitrów, wykazane oddzielnie dla każdego arbitra i ustalone przez sam sąd arbitrażowy zgodnie z art. IV.6;
- b) koszty podróży i inne koszty poniesione przez arbitrów; oraz
- c) opłaty i wydatki Biura Międzynarodowego.

3. Koszty, o których mowa w ust. 2, są rozsądne, z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu, złożoności sporu, czasu poświęconego przez arbitrów i wszelkich ekspertów wyznaczonych przez sąd arbitrażowy oraz innych istotnych okoliczności.

ARTYKUŁ IV.8

Kaucja na poczet kosztów

1. Na początku postępowania arbitrażowego Biuro Międzynarodowe może zażądać od stron wniesienia kaucji w równej wysokości tytułem zaliczki na poczet kosztów, o których mowa w art. IV.7 ust. 2.

2. W toku postępowania arbitrażowego Biuro Międzynarodowe może zażądać od stron wniesienia uzupełniających wpłat oprócz tych, o których mowa w ust. 1.

3. Wszystkie kwoty wpłacone przez strony w zastosowaniu niniejszego artykułu są wpłacane na rzecz Biura Międzynarodowego i wypłacane przez Biuro Międzynarodowe w celu pokrycia faktycznie poniesionych kosztów, w tym w szczególności honorariów uiszczanych arbitrom i Biuru Międzynarodowemu.

ROZDZIAŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

ARTYKUŁ V.1

Zmiany

Wspólny Komitet może przyjmować zmiany do niniejszego protokołu w drodze decyzji.